

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem JUDr. Ondřejem Szalonnásem ve věci

žalobce: D. L. N., nar. X
státní příslušnost X
t. č. Zařízení pro zajištění cizinců Balková, Balková 1, 331
65 Tis u Blatna,

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2024, č. j. OAM-703/BA-BA01-BA06-PS-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2024, č. j. OAM-703/BA-BA01-BA06-PS-2024, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 82 Kč.

Odůvodnění:

Předmět řízení

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

1. Žalobce napadá rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 5. 2024, č. j. OAM-703/BA-BA01-BA06-PS-2024 (dále též jen: „*napadené rozhodnutí*“), kterým byl dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále též jen: „*ZoA*“) zajištěn v zařízení pro zajištění cizinců a současně byla stanovena doba trvání zajištění do 18. 11. 2024. Podle žalobcových tvrzení je napadené rozhodnutí nezákonné, neboť se uspokojivě nevypořádalo s možností uložení tzv. zvláštních opatření dle § 47 ZoA, rozhodnutí o stanovení doby trvání zajištění je nepřezkoumatelné a závěry žalovaného stojí na nesprávném právním posouzení věci, protože neexistuje povinnost o mezinárodní ochranu žádat v určitém čase, např. hned po vstupu na území.

Obsah žaloby

2. Žalobce se domnívá, že žalovaný porušil zejména § 2 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále též jen: „*správní řád*“), neboť nepostupoval v souladu se zákony a ostatními předpisy, § 3 správního řádu, neboť nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu, § 50 odst. 2 a 3 správního řádu, neboť si žalovaný neopatřil dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí a nevyšel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci, neboť se spolehl pouze na informace zjištěné jiným správním orgánem v řízení za jiným účelem, § 50 odst. 4 správního řádu, neboť žalovaný nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, § 52 správního řádu, neboť žalovaný neprovedl důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci, § 68 odst. 3 správního řádu, neboť je odůvodnění napadeného rozhodnutí nedostatečné, § 46 a 47 ZoA, čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 1 písm. f) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
3. Podle žalobce se žalovaný zabýval možností uložení zvláštních opatření pouze obecně a formalisticky a nedostál tak tomu, aby své rozhodnutí přesvědčivě a precizně odůvodnil. Žalovaný ani žalobce v řízení o povinnosti setrvat v zařízení pro zajištění cizinců nevyslechl, omezil se pouze na zjištění policie v řízení o zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění, které ale plní jiný účel, než je omezení osobní svobody žadatele o mezinárodní ochranu. Pokud žalovaný nepřistoupil k provedení pohovoru před vydáním rozhodnutí o zajištění, je pak o to zásadnější, aby v rozhodnutí zohlednil nejen skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce, ale také skutečnosti svědčící v jeho prospěch. Žalovaný tak neučinil a zmínil pouze skutečnosti svědčící v neprospěch žalobce.
4. Žalobce si nebyl vědom, že se dopouští porušení pobytových předpisů ČR. Domníval se, že platné rumunské povolení k pobytu mu umožňuje cestovat po území Schengenského prostoru. Zároveň nevěděl, že mu rumunské pobytové oprávnění vypršelo. V ČR se nedopustil žádné trestné činnosti. Pobývá zde již od roku 2022 a vytvořil si k zemi vztah, má zde kamarády, známé. Přestože žalobce nemá na území rodinné vazby, může pobývat u svého známého na adrese P. Podle žalobce tak žalovaný mohl přistoupit k umožnění alternativního opatření k zajištění. Žalobce pobyt v zajišťovacím zařízení velmi špatně psychicky snáší a zhoršuje se jeho zdravotní stav, trpí zejména otékáním kloubů a jejich zvýšenou bolestivostí. Žalobce se s problémy s klouby dlouhodobě léčí. Jeho stav se výrazně horší ve stresové situaci, kterou pobyt v zařízení pro zajištění cizinců představuje. I pokud by nebylo možné, aby žalobce bydlel u svého známého, domnívá se, že by měl žalovaný upřednostnit alternativu umístění žalobce do otevřeného pobytového střediska. Žalobce podotkl, že v napadeném rozhodnutí absentuje odůvodnění, proč nebylo v jeho

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

případě využito zvláštní opatření zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem.

5. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť žalovaný nijak konkrétně neodůvodnil stanovení maximální doby zajištění v délce 180 dnů. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že žalobce může v průběhu správního řízení ke své žádosti o mezinárodní ochranu uvést i jiné důvody a proto nelze vyloučit, že žalobcovu žádost bude nezbytné posuzovat standardně, tj. z hlediska případného naplnění podmínek § 12, § 13, § 14, § 14a i § 14b ZoA. Takové odůvodnění je zcela nedostatečné, formální a vzbuzuje dojem svévole. Žalobce odkázal na rozsudek NSS ze dne 9. 12. 2015, č. j. 7 Azs 251/2015, dle něžž musí být z rozhodnutí seznatelné, na základě jakých konkrétních úvah, s přihlédnutím ke specifikům a okolnostem konkrétního případu žalovaný dobu zajištění stanovil. To vyplývá i z recentního rozsudku NSS ze dne 14. 3. 2024, č. j. 9 Azs 38/2024-50.
6. Pokud žalovaný opírá své závěry o skutečnost, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany až v zařízení pro zajištění cizinců, žalobce zdůraznil, že neexistuje žádná zákonná povinnost požádat o mezinárodní ochranu např. ihned po vstupu do ČR. Otázka udělení mezinárodní ochrany je navíc předmětem samostatného řízení.

Vyjádrění žalovaného

7. Žalovaný s žalobou nesouhlasil. Má za to, že z napadeného rozhodnutí je patrné, z jakých podkladů vycházel, jakým způsobem je hodnotil a k jakým závěrům jej tyto úvahy vedly. Žalovaný posoudil všechny skutečnosti týkající se žalobce a jeho dosavadního pobytu na území ČR relevantní pro rozhodnutí, zda je v žalobcově případě nutné ponechat jej v zajištění i během probíhajícího správního řízení ve věci mezinárodní ochrany. Podle žalovaného je v případě žalobce zřejmé, že existuje nebezpečí, že se bude vyhýbat povinnosti z ČR vycestovat, bude mařit výkon rozhodnutí o vyhoštění a že podání žádosti o mezinárodní ochranu bylo v jeho případě zapříčiněno pouze snahou vyhnout se vyhoštění. Mírnější donucovací opatření ve formě uložení zvláštních opatření za účelem vycestování z území by byla zcela nedostačující a neúčinná, a proto žalovaný přistoupil k zajištění žalobce. K námitce žalobce týkající se jeho zdravotního stavu žalovaný uvedl, že v zařízení pro zajištění cizinců jsou zdarma poskytovány služby sociálního pracovníka, zdravotnické služby, psychologa, psychiatra, právního poradce, tlumočnické služby a pomoc členů oblastní charity, o které si žalobce může požádat.

Posouzení věci

8. Soud ve věci rozhodl bez jednání v souladu s § 46a odst. 8 věta třetí ZoA. Žalobce v zákonem stanovené lhůtě nenavrhoval, aby soud jednání nařídil, a ani z pohledu soudu v projednávané věci nevystala potřeba konání jednání.
9. Žaloba je důvodná.
10. Soud nejprve konstatuje, že žalobní námitky obsažené v části II. žaloby sestávající z výčtu ustanovení správního řádu a ZoA a čl. 9 odst. 1 směrnice 2013/33/EU, které žalovaný dle žalobce porušil, nepovažuje za žalobní bod. Žalobní bod, tak jak jej vymezuje § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., sestává z argumentace právní a skutkové. NSS k tomu ve svém rozsudku ze dne 8. 12. 2005, č. j. 6 Azs 101/2004-52, uvedl: „Žalobní musí být formulován konkrétně,

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

aby byl jasně vymezen předmět soudního přezkumu. Připuštěním vágních a nekonkrétně formulovaných žalobních bodů by toto ustanovení ztratilo smysl.“ Pouhý výčet ustanovení různých právních předpisů, které měly být v dané věci porušeny, však kvality žalobního bodu nedosahuje. Soud se proto touto částí žaloby nebude samostatně zabývat. Učinil-li by tak, přebíral by totiž na sebe povinnost žalobce, tj. řádně vymezit předmět přezkumu. Přestal by tak být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by funkci žalobcova advokáta, což je nepřípustné (srovnej také rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS).

11. V prvním žalobním bodu tak žalobce namítal, že se žalovaný jen obecně a veskrze formalisticky zabýval možností uložení zvláštních opatření podle § 47 ZoA.
12. Soud vyšel z následující právní úpravy.
13. Podle § 46a odst. 1 písm. e) ZoA: *„Ministerstvo může v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.“*
14. Dle § 46a odst. 5 ZoA: *„Ministerstvo v rozhodnutí o zajištění stanoví dobu trvání zajištění, kterou lze prodloužit, a to i opakovaně, nejdéle na 180 dnů.“*
15. Se žalobcem je nutno bezvýhradně souhlasit potud, pokud odkazuje na to, že zajištění podle ZoA je rozhodnutím se závažnými dopady do jeho základních práv a svobod (srov. čl. 5 Evropské úmluvy o lidských právech). Proto rozhodování o něm musí být pečlivé, svědomité a musí vycházet z dostatečně objasněných skutkových okolností individuálního případu.
16. Z citovaného § 46a odst. 1 písm. e) ZoA vyplývá, že zákon rozhodnutí o zajištění z tohoto důvodu podmiňuje naplněním celkem tří předpokladů. Především musí být splněno, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána v zařízení pro zajištění cizinců. Dále musí existovat oprávněné důvody k domněnce, že žádost o mezinárodní ochranu byla podána účelově (pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatýkacího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet), ačkoliv bylo možno o tuto žádost podat dříve. Poslední podmínku představuje závěr, že nelze účinně uplatnit zvláštní opatření.
17. Podle § 47 odst. 1 ZoA: *„Zvláštním opatřením se rozumí rozhodnutím ministerstva uložená povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany a) zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem, nebo b) osobně se hlásit ministerstvu v době ministerstvem stanovené.“* Dle druhého odstavce téhož ustanovení: *„Ministerstvo může rozhodnout o uložení zvláštního opatření žadateli o udělení mezinárodní ochrany, jestliže nastanou důvody podle § 46a odst. 1 nebo § 73 odst. 3, ale je důvodné se domnívat, že uložení zvláštního opatření je dostatečné k zabezpečení účasti žadatele o udělení mezinárodní ochrany v řízení ve věci mezinárodní ochrany.“*
18. Je otázkou, co žalobce míní, pokud hovoří o pouze obecném a formalistickém zdůvodnění závěru, podle něhož nejsou v jeho případě dány záruky, že zvláštní opatření nelze v jeho

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

případě uplatnit. Z obsahu napadeného rozhodnutí a ze správního spisu se podává, že žalobce byl dne 17. 5. 2024 kontrolován na staveništi v Plzni policejní hlídkou, před níž se nejdříve ukryl pod plachtou. Následně se prokázal rumunským povolením k pobytu, které však expirovalo již 10. 1. 2023. Žalobce u sebe neměl ani cestovní doklad ani platné povolení k pobytu. Policii následně při výsledku uskutečněném dne 18. 5. 2024 sdělil, že z Vietnamu vycestoval na konci roku 2021 nejprve do Rumunska, v němž měl od 11. 1. 2022 do 10. 1. 2023 povolení k pobytu. Protože tam dosahoval nízkých výdělků (místo původně mu přislíbených 1 200 USD vydělával pouze 650 USD měsíčně) a musel si nakonec půjčovat, aby mohl něco poslat domů, odjel v červnu 2022 autem do ČR. Cestovní doklad zanechal u svého rumunského zaměstnavatele TRANSDROUP. Žalobce sdělil, že v ČR nemá žádnou adresu, přespává u různých krajanů, finance na obživu si obstarává jen příležitostnými brigádami na stavbách, převážně u krajanů.

19. Rozhodnutím Policie ČR, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje ze dne 19. 5. 2024, č. j. KRPP-74225-15/ČJ-2024-030022, bylo žalobci podle § 119 odst. 1 písm. b) bod 3. ZPC a dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 4. ZPC uloženo správní vyhoštění a stanovena doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států EU a dalších smluvních států, v délce 2 roky. Následně byl žalobce rozhodnutím Policie ČR, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje ze dne 19. 5. 2024, č. j. KRPPP-74440-3/ČJ-2024-030022, zajištěn podle § 124 odst. 1 písm. b) ZPC za účelem správního vyhoštění. V zařízení pro zajištění cizinců Balková podal žalobce dne 23. 5. 2024 žádost o mezinárodní ochranu, kterou odůvodnil toliko odkazem na to, že má v zemi původu vysoké dluhy, a proto se nemůže do Vietnamu vrátit.
20. Na základě těchto skutečností poté žalovaný mj. konstatoval (str. 4 napadeného rozhodnutí), že má za prokázané, že by žalobce v případě svého propuštění ze zajištění po dobu řízení ve věci jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany pokračoval ve skrývání se před státními orgány, aby mohl navázat na svou nelegální činnost za účelem zajištění výdělku, který je jediným cílem jeho pobytu v ČR. Z postupu žalobce je tak žalovanému zřejmé, že by jeho propuštěním ze zajištění byl ohrožen průběh správního řízení ve věci mezinárodní ochrany a že s ohledem na absenci jakýchkoli vazeb žalobce na ČR nelze předpokládat, že by své jednání změnil a respektoval zvláštní opatření dle ZoA, která by mu žalovaný uložil.
21. Z toho se podává, že žalovaný se možností uložit žalobci zvláštní opatření podle § 47 ZoA zabýval, jakkoli své úvahy vyjádřil velmi úsporně. Přestože by tedy soud považoval za vysoce žádoucí, pokud by žalovaný ke zdůvodnění svého postupu přistupoval pečlivěji, z hlediska zákonnosti tato část jeho rozhodnutí ještě ob stojí, byť je třeba zdůraznit, že příslušné odůvodnění se nachází na samé hranici akceptovatelnosti pro svou generičnost a absenci řádné úplné konkretizace úvah žalovaného, které jej vedou k jeho závěru. Lze však připomenout závěry obsažené v rozsudku NSS ze dne 11. 6. 2021, č. j. 4 Azs 136/2021-50, podle nichž nelegální pobyt na území, zajištění dle ZPC, uložení správního vyhoštění a až následné podání zjevně účelové žádosti o mezinárodní ochranu svědčí o nerespektování právního řádu ČR a o snaze vyhnout se za každou cenu realizaci rozhodnutí o správním vyhoštění. V takovém případě není namístě aplikovat zvláštní opatření dle § 47 ZoA. Již ve svém rozsudku ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48, přitom NSS konstatoval: „*Jakkoliv nelze paušálně říci, že by v případě existence důvodu zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu byla možnost uložení zvláštních opatření vždy vyloučena, jejich neúčinnost bude častější než v případě zvažování alternativ k jiným důvodům zajištění. Vždy však bude*

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

třeba zvážít osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, charakter porušení povinností souvisejících s vyhošťovacím řízením, jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností stanovených ČR nebo jinými státy EU, včetně charakteru porušení těchto povinností ze strany cizince (srov. přiměřeně usnesení rozšířeného senátu č. j. 5 Azs 20/2016 – 38, odst. 36 a 37). Zároveň je třeba nepochybně dbát na to, že zajištění žadatelů by mělo být možné pouze v souladu se zásadou nezbytnosti a přiměřenosti.“

22. Hodnoceno optikou těchto judikatorních závěrů lze tedy konstatovat, že žalovaný postupoval ve své úvaze o možnosti v žalobcově případě aplikovat zvláštní opatření podle § 47 ZoA v zásadě zákonným způsobem, když přihlédl ke všem relevantním skutečnostem týkajícím se žalobcovy pobytové minulosti na území ČR, jeho přístupu k plnění svých zákonných povinností, přihlédl ke stavu řízení a k žalobcovu fakticky neexistujícímu zázemí v ČR. Jeho závěr, podle něhož nelze v žalobcově případě předpokládat, že by případně plnil jemu uložené zvláštní opatření, lze proto považovat ještě za důvodný a podložený. Postup žalovaného proto není v rozporu se závěry obsaženými v rozsudku NSS ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48, na nějž žalobce poukazuje, naopak z nich vychází, jak soud odůvodnil výše. Žalovaný nijak nerozporuje, že k zajištění žalobce mohl přistoupit teprve po relevantním zvážení, zda v jeho případě není možno využít zvláštní opatření dle § 47 ZoA, ale na podkladě konkrétních zjištění dospěl k závěru, že v žalobcově případě těchto zvláštních opatření využít nelze. Nejednalo se tedy o žádný paušální závěr vylučující možnost uložení zvláštního opatření vůbec, ale o vyvození odpovídajících právních důsledků ze zjištěných skutečností.
23. V žalobcově případě navíc vystupuje do popředí skutečnost, že nejenže nemá na území ČR stále zaměstnání (s ohledem na svůj pobytový status takové ani mít nemůže), a tedy nemá ani žádný spolehlivý zdroj příjmů, ale nemá ani žádné bydliště. Sám žalobce uvedl, že prostředky na živobytí získává příležitostnými brigádami. Stejně tak i policistům, kteří se jej dotazovali, kam mu mohou zasílat písemnosti související s řízením (o uložení správního vyhoštění), sdělil, že do Vietnamu. Pokud by zde žalobce ale skutečně měl stále bydliště, neměl by důvod policii nesdělit příslušnou adresu. Tato kombinace nedostatku stálého bydliště a stálého zaměstnání je přitom významnou indikací v neprospěch použití zvláštních opatření dle § 47 ZoA. Navíc z výpovědi žalobce plyne, že na území ČR nemá žádné pevné sociální vazby, což rovněž zvyšuje riziko, že se stane pro správní orgány nedostupným a bude se případně i vyhýbat realizaci správního vyhoštění. Ničím nepodložené tvrzení, podle něhož se žalobce může zdržovat u svého známého v P., se tak objevuje až v žalobě, a kromě toho, že není nijak ani jen osvědčeno, je pochybné, z jakého důvodu žalobce tohoto známého neuvedl již správním orgánům již dříve.
24. Zákonnost napadeného rozhodnutí pak není dotčena ani tím, že žalovaný se žalobcem před vydáním napadeného rozhodnutí neprovedl pohovor. Zákon žalovanému takovou povinnost před rozhodnutím o zajištění cizince neukládá. Nad rámec tohoto konstatování soud pouze doplňuje, že pohovor se žalobcem provedl žalovaný dne 4. 6. 2024, tedy až po vydání napadeného rozhodnutí. Podstatné však je, že pokud žalobce tvrdí, že žalovaný nepřihlédl k okolnostem, které svědčí v jeho prospěch, ale pouze k okolnostem svědčícím v jeho neprospěch, není jasné, které takové okolnosti má na mysli. Podle názoru soudu vyšel žalovaný z náležitě zjištěných skutečností, které byly zjištěny buď zcela objektivně (např. že žalobce nedisponuje pobytovým oprávněním, že nemá cestovní doklad apod.), případně pocházejí od samotného žalobce. Není patrné, jaké skutečnosti tedy měly svědčit v žalobcův prospěch, ale nebylo k nim přihlédnuto.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

25. Tvzení, podle něhož si žalobce nebyl vědom, že porušuje zákon, pokud cestuje bez cestovního dokladu, a že nevěděl, že mu již skončilo rumunské pobytové oprávnění, považuje soud za nevěrohodné i s ohledem na chování žalobce, který se snažil před policejní hlídkou dne 17. 5. 2024 skrýt pod plachtou. Pokud by byl žalobce vskutku subjektivně přesvědčen o tom, že se na území ČR nachází oprávněně, neměl by ke skrývání se před policisty žádný důvod.
26. Podle názoru soudu nejsou dány podmínky ani pro využití zvláštního opatření podle § 47 odst. 1 písm. a) ZoA, protože z pobytového střediska by mohl žalobce kdykoli volně odejít. Nebezpečí jeho skrývání se před správními orgány a případnou realizací správního vyhoštění považuje soud s ohledem na shora zmíněné skutečnosti za významné. Tím méně lze podle soudu uvažovat o zvláštním opatření podle § 47 odst. 1 písm. b) ZoA, protože žalobce neprokázal, že by měl k dispozici stále ubytování. Důvod pro využití zvláštních opatření nelze v projednávaném případě spatřovat ani v tvrzených zdravotních obtížích žalobce- otékání kloubů, bolesti žaludku. Jak sám žalobce uvedl při svém výslechu policií dne 18. 5. 2024, je zdravý, pouze má problémy s klouby a trpí bolestmi žaludku při stresu, požívání alkoholu a při změnách počasí. S těmito potížemi se v ČR léčil téměř dva roky běžně dostupnými léky, které mu jsou k dispozici i v zajištění. Nic z toho, co žalobce o svých zdravotních problémech uvádí, přitom nenasvědčuje tomu, že by jej mělo být nutno považovat za zranitelnou osobu dle § 2 odst. 1 písm. i) ZoA.
27. Soud dále konstatuje, že žalobce má pravdu, pokud uvádí, že neexistuje zákonná povinnost podat žádost o mezinárodní ochranu ihned po vstupu na území, případně v nějaké lhůtě poté, byť obecně lze požadovat, aby žadatelé o mezinárodní ochranu tuto žádost podali bezprostředně poté, co k tomu žadatel získá příležitost, neboť to odpovídá postupu jedince, který pociťuje azylově relevantní obavy (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs423/2004-81). V případě žalobce je však k tomu, že o mezinárodní ochranu požádal až v zařízení pro zajištění cizinců dva roky poté, co na území ČR přijel, zmíněna jako součást hodnocení, zda jsou zde oprávněné důvody domnívat se, že je jeho žádost podána účelově. Nejde tu tedy o to, že by mu žalovaný vytýkal pozdní podání žádosti jako porušení jeho právní povinnosti. Soud v této souvislosti zdůrazňuje, že z pohledu § 46a odst. 1 písm. e) ZoA posuzuje žalovaný (mj.), zda existují *oprávněné důvody domnívat se*, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Jinak řečeno, žalovaný není povinen prokazovat, že podaná žádost byla skutečně účelová. Jde tu tedy o kontext věci. Žalobce, který se zdržuje v ČR téměř dva roky, požádá o mezinárodní ochranu až poté, co byl zajištěn podle ZPC, umístěn do zařízení pro zajištění cizinců a zejména poté, co mu bylo uloženo správní vyhoštění, přičemž sám uvede, že pokud by nebyl zastižen policejní hlídkou a dále policejně řešen, o mezinárodní ochranu by nežádal, sám svým postupem vytváří silné indicie ve prospěch závěru, že existují oprávněné důvody domnívat se, že jeho žádost o mezinárodní ochranu je účelová. Tento závěr o existenci oprávněných důvodů k domněnce o účelovosti žádosti přitom nelze ztotožňovat s důvody pro rozhodnutí o samotné žádosti o mezinárodní ochranu. Účelová žádost o mezinárodní ochranu ve smyslu § 46 odst. 1 písm. e) ZoA nemusí nutně být současně také žádostí zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) ZoA (srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 1. 11. 2016, č. j. 75 Az 42/2016-25). Jak žalobce správně připomněl, jeho žádost o mezinárodní ochranu je předmětem samostatného řízení. Ani soudu proto v řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění žalobce dle ZoA nepřísluší zvažovat důvodnost nebo nedůvodnost samotné žádosti o mezinárodní ochranu; k tomu je určeno samostatné řízení. Soud je povinen se

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

toliko zabývat zákonností samotného zajištění (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 101/2017-36). V tomto ohledu ovšem závěry žalovaného obstály.

28. Dále se soud zabýval stanovenou délkou zajištění. Tento žalobní bod přitom již shledal důvodným. Soud nejprve konstatuje, že při rozhodování o délce zajištění žalovaný respektoval zákonné omezení, podle něhož maximální doba zajištění činí 180 dnů. Z tohoto pohledu nelze dané rozhodnutí považovat za *prima facie* nezákonné. Současně ale platí, že samo respektování nejdelší možné doby zajištění ještě neznamená, že lze rozhodnutí o délce doby zajištění považovat za zákonné. Doba zajištění totiž musí být individualizována a vycházet ze zásady, že musí být co nejkratší (aby ještě stačila pro naplnění účelu zajištění, ale současně nadměrně nezasahovala do základních práv zajištěného cizince). Soud připomíná, že dle čl. 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. 6. 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, má být žadatel o mezinárodní ochranu zajištěn pouze po co nejkratší dobu. Žalovaný proto nemůže bez podrobnějšího odůvodnění přistoupit ke stanovení doby zajištění na její maximální zákonem povolenou délku, která činí šest měsíců.
29. V posuzovaném případě žalovaný tuto délku zajištění zdůvodnil tím, že žalobcovu žádost nelze hodnotit jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) ZoA, protože jejím jediným důvodem není snaha vyhnout se realizaci vyhoštění, vydání nebo předání či je zdržet. Žalobce také může v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu uvést i jiné důvody, proto nelze vyloučit, že bude nutno ji posoudit standardně, tj. z hlediska naplnění podmínek § 12, § 13, § 13, § 14, § 14a a § 14b ZoA. Z toho důvodu zvolil žalovaný v posuzovaném případě právě maximální dobu zajištění dle § 46a odst. 5 ZoA, která navíc koreluje se lhůtou pro vydání rozhodnutí dle § 27 odst. 1 písm. a) ZoA.
30. Soud nejprve připomíná, že dle rozsudku NSS ze dne 23. 1. 2019, č. j. 1 Azs 363/2017-38, je pro odůvodnění stanovené doby zajištění podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu klíčová „skutečnost, že v tomto typovém případě je účel zajištění z povahy věci provázán s délkou řízení o mezinárodní ochraně. Jinými slovy, nelze osobu zajistit na dobu kratší, než je doba řízení o mezinárodní ochraně, přičemž opačný postup by vedl ke zmaření účelu institutu zajištění dle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.“ V tomto rozsudku NSS přezkoumával rozhodnutí žalovaného, které bylo vydáno před novelou zákona o azylu zákonem č. 173/2023 Sb., který prodloužil maximální dobu zajištění ze 120 dnů na 180 dnů. NSS zde shledal za dostatečně odůvodněnou dobu zajištění v délce 110 dnů, kterou žalovaný odůvodnil jednak délkou řízení o mezinárodní ochraně (podle žalovaného zhruba 90 dnů), dále prodloužením o 15 dnů v souvislosti se lhůtou pro podání žaloby ve správním soudnictví a prodloužením o dalších 5 dnů, které představovaly průměrnou lhůtu pro doručování v rámci soudního řízení. K tomuto odůvodnění první senát NSS uvedl, že odůvodnění rozhodnutí žalovaného „vychází z jeho ustálené praxe, současně však obsahuje dostatečně individualizované posouzení skutkových okolností bezpečně známých žalovanému a rozhodných pro délku stěžovatelova zajištění.“ Dobu zajištění v délce 110 dnů s výše uvedeným odůvodněním (90 dnů + 15 dnů + 5 dnů) označil NSS za dostatečnou dále v rozsudku ze dne 7. 2. 2019, č. j. 1 Azs 316/2017-43, v rozsudku ze dne 16. 7. 2020, č. j. 6 Azs 99/2020-41, v usnesení ze dne 16. 12. 2021, č. j. 9 Azs 197/2021-43, nebo v usnesení ze dne 26. 9. 2022, č. j. 10 Azs 210/2022-49, v jehož bodě 25 odkázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 10. 2012 ve věci A. proti Rusku, stížnost č. 14743/11, odst.

214 a 216, podle kterého je přezkum zajištění cizince v intervalu dvou až čtyř měsíců v souladu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

31. Z pohledu citované judikatury je nutno uzavřít, že odůvodnění doby zajištění nebylo v posuzovaném případě řádné. Je totiž patrné, že žalovaným uvedeně odůvodnění je zcela generické, ostatně, soudu je z úřední činnosti známo, že je opakovaně používáno, téměř slovo od slova, i v řadě jiných případů zajištění cizince dle § 46a odst. 1 písm. e) ZoA. Vůbec tedy neodráží okolnosti dané věci, nijak nespecifikuje, jaké úkony žalovaný v řízení o žalobcově žádosti předpokládá a jak odůvodňuje předpokládanou délku jednotlivých úkonů, které budou muset být provedeny. Pokud by soud v daném případě, který se navíc po skutkové stránce obdobným jiným případům vymyká již tím, že žalobce vstoupil na území Schengenského prostoru na pobytové oprávnění vydaného Rumunskem (pročež je na stole otázka jeho předání podle nařízení Dublin III), takto generické odůvodnění akceptoval, musel by ho již akceptovat ve všech dalších případech bez výjimky. To by však zcela vyprázdnilo relevantní právní úpravu, protože žalovaný by v každém případě mohl zvolit právě nejdelší možnou dobu zajištění. Taková situace je však z hlediska ochrany práv zajištěného cizince zcela neakceptovatelná, znamenala by totiž i rezignaci soudu na jeho prvořadý úkol spočívající v ochraně základních práv a svobod (čl. 4 Ústavy ČR). Ostatně, soud připomíná, že žalovaný byl na nepřijatelnost právě toho způsobu odůvodnění délky zajištění, který použil v nyní projednávaném případě, zřetelně upozorněn již rozsudkem NSS ze dne 14. 3. 2024, č. j. 9 Azs 38/2024-50, a pro Krajský soud v Plzni je s podivem, že žalovaný na závěry kasačního soudu nijak nereagoval a totožné odůvodnění používá i nadále.
32. Tento žalobní bod proto soud považuje za důvodný. Jelikož se vada napadeného rozhodnutí týká neoddělitelné části napadeného rozhodnutí, je tento závěr fatální pro celý jeho osud. Napadené rozhodnutí musí být zrušeno jako celek.

Závěr a náklady řízení

33. Soud shledal žalobu důvodnou, pokud jde o žalobní bod týkající se stanovení doby zajištění žalobce. Znovu však zdůrazňuje, že ani posouzení hmotněprávních podmínek pro zajištění žalobce není možno považovat za ideální, a proto apeluje na žalovaného, aby opustil svou praxi generických odůvodnění. S ohledem na řečené soud postupem podle § 78 odst. 1 s. ř. s. výrokem I. tohoto rozsudku napadené rozhodnutí zrušil. Současně podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, jakkoli je z povahy věci zřejmé, že se žádné další řízení nepovede.
34. Výrokem II. tohoto rozsudku pak soud rozhodl o náhradě nákladů řízení. Učinil tak podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má právo na náhradu jím důvodně vynaložených nákladů řízení procesně úspěšný účastník vůči účastníku procesně neúspěšnému. Ve věci byl plně úspěšný žalobce. Má proto proti žalovanému právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce však žádné jím vynaložené náklady řízení nevyčísil a ze spisu je zřejmé jen vynaložení částky 82 Kč za poštovné při podání žaloby. Právě v té výši proto soud uložil žalovanému, aby žalobci náklady řízení nahradil. Lhůtu k plnění pak stanovil soud na jeden měsíc od právní moci tohoto rozsudku, a to s přihlédnutím k administrativně-technickým možnostem žalovaného tuto částku vyplátit.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a s. ř. s.).

Plzeň 25. června 2024

JUDr. Ondřej Szalonnás v.r.
samosoudce